

KOMUNIKACIJOS POLITIKA

Veiksmingos komunikacijos būtinybė turi teisinį pagrindą Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje (toliau – Chartija) – šiame dokumente visiems piliečiams užtikrinama teisė gauti informaciją apie ES reikalus. ES institucijos yra sukūrusios įvairių priemonių ir paslaugų, kad galėtų palaikyti ryšį su visuomene ir ją informuoti. 2012 m. oficialiai pradėjus vykdyti Europos piliečių iniciatyvą piliečiams suteikiama daugiau galimybių tiesiogiai dalyvauti rengiant naujus teisės aktus ir sprendžiant ES problemas.

TEISINIS PAGRINDAS

ES sutartyse nėra konkrečių nuostatų dėl komunikacijos politikos. Tačiau [Chartija](#), kuri tapo privaloma priėmus Lisabonos sutartį, turi tokį patį teisinį statusą kaip ir Sutartys. Chartijoje nustatyta visoms ES institucijoms bendra sistema, kurią taikant, kai vykdoma visuomenei skirta komunikacijos veikla, ES laimėjimai susiejami su pagrindinėmis ES vertybėmis. Atitinkami Chartijos straipsniai yra 11 straipsnis (teisė į informaciją ir saviraiškos laisvė, taip pat žiniasklaidos laisvė ir įvairovė), 41 straipsnis (teisė būti išklaustam ir teisė susipažinti su savo asmeniu susijusiais dokumentais), 42 straipsnis (teisė susipažinti su ES institucijų dokumentais) ir 44 straipsnis (peticijos teisė). Kadangi komunikacijos politikai [Sutartyje dėl Europos Sąjungos veikimo \(SESV\)](#) nėra numatyta atskiro teisinio pagrindo, visi ES lygmens veiksmai turi būti vykdomi vadovaujantis SESV 352 straipsniu.

TIKSLAI

ES privalo pranešti ES piliečiams ir kitoms suinteresuotosioms šalims savo sprendimus ir informuoti apie vykdomą veiklą. ES institucijose dirba specialistai, kuriems skirtas konkretus biudžetas, kad būtų užtikrintas informacijos apie Sąjungą prieinamumas piliečiams suprantama kalba.

Galėdami lengvai gauti informacijos ES piliečiai gali geriau naudotis teise dalyvauti demokratiame Sąjungos, kurioje sprendimai turi būti priimami kuo atviriau ir arčiau piliečių, laikantis pliuralizmo, dalyvavimo, atvirumo ir skaidrumo principų, gyvenime. Komisijos parengtuose komunikaciją reglamentuojančiuose dokumentuose parodomas šios politikos įvairiapusiškumas ir ji grindžiama trimis principais:

- išklausti visuomenę ir atsižvelgti į piliečių nuomones ir jiems rūpimus klausimus;
- paaiškinti, kokią įtaką Europos Sąjungos politika daro piliečių ir gyventojų kasdieniam gyvenimui;

- su savo piliečiais susisiekti vietos lygmeniu – nacionalinio ir vietos lygmens aplinkoje į juos kreiptis jų pamėgtomis žiniasklaidos priemonėmis.

PAGRINDINĖS INICIATYVOS IR POKYČIAI

Nuo 2001 m. buvo dėta daugiau pastangų siekiant sukurti nuoseklią ES komunikacijos strategiją – Komisija išleido įvairių svarbių komunikacijai skirtų politikos dokumentų. Jų pagrindu 2002 m. buvo sukurtas portalas „Jūsų balsas Europoje“, kuris 2018 m. lapkričio mėn. buvo pertvarkytas į portalą „[Išsakykite savo nuomonę](#)“ – jame piliečiams, vartotojams ir įmonėms suteikiama galimybė aktyviai dalyvauti formuojant Komisijos politiką. 2006 m. vasario mėn. Komisija priėmė [baltąją knygą dėl Europos komunikacijos politikos](#), kurioje nurodė penkias veiksmų sritis, susijusias su partneryste su kitomis institucijomis, vyriausybėmis ir pilietine visuomene ir pabrėžė, kaip ES svarbu populiarinti teisę į informacijos laisvę, bei pasiūlė parengti komunikacijai skirtą Europos chartiją ar elgesio kodeksą.

Komisija ir Parlamentas vykde žiniasklaidai, suinteresuotiesiems subjektams ir piliečiams skirtą komunikacijos veiklą klausimais, kurie atitinka ES interesus, įskaitant ES politiką ir veiksmus, ši veikla vykdyta per atitinkamus komunikacijai skirtus generalinius direktoratus teikiant įvairių su informacija susijusių paslaugų. Naudojamos komunikacijos priemonės apima interneto svetaines, socialinės žiniasklaidos paskyras, lankytojams skirtas priemones, visose ES valstybėse veikiančius ryšių ir vietinius biurus bei ypatingas žiniasklaidai skirtas paslaugas. Pagrindiniai ES komunikacijos politikos srities priemonės ir veiksmai yra šie:

- tiesioginio ryšio centrai, pavyzdžiui, [informacijos centras „Europe Direct“](#), Europos dokumentacijos centras ir Piliečių informavimo skyrius „[Ask EP](#)“. Norėdami gauti atsakymus į jiems rūpimus klausimus piliečiai gali paskambinti ar parašyti šiems centrams;
- komunikacijos Europos klausimais veikla vykdoma per oficialią ES interneto svetainę [EUROPA](#), ES televizijos informacijos tarnybą „[Europe by Satellite](#)“, Parlamento [Multimedijos centrą](#), kuris teikia naujausias žinias iš Europos Parlamento ir internetu transliuoja Parlamento plenarinių posėdžių diskusijas ir komitetų posėdžius;
- komunikacija įvairių ES institucijų svetainėse, teikiama jų atitinkamų [spaudos tarnybų](#) ir per įvairius [socialinės žiniasklaidos tinklus](#);
- Europos piliečių iniciatyva (žr. toliau);
- programa „Europa piliečiams“ ir Piliečių, lygybės, teisių ir vertybių programa (žr. toliau);
- Komisijos komunikatas dėl Europos komunikacinės partnerystės (žr. toliau);
- projekto „Ką mano labai daro Europa?“ ir programos „EUandME“ interneto svetainės, taip pat mobilioji programėlė „Europa tavo delne“ (žr. toliau);
- informavimo ES temomis skatinimas bendradarbiaujant su audiovizualinėmis ir interneto platformomis, pvz., [Europos radijo tinklu „Euranet“](#) ir kanalu „Euronews“.

1. Programa „[Europa piliečiams](#)“ ir nauja [Piliečių, lygybės, teisių ir vertybių](#) programa

Po to, kai Tamberės (1999 m.) ir Nicos (2000 m.) Europos Vadovų Tarybose buvo paraginta vykdyti atviresnį dialogą su pilietine visuomene, Europos Vadovų Taryba 2004 m. sausio mėn. priėmė pirmąją Bendrijos [veiksmų programą](#) aktyviam ES pilietiškumui skatinti. Žlugus Europos konstitucijos projektui, šią programą pakeitė programa „Europa piliečiams“, kurią 2007–2013 m. laikotarpiui nustatė Europos Parlamentas ir Taryba. Ji buvo atnaujinta 2014–2020 m. laikotarpiui, teikiant finansavimą dviejose teminėse srityse: 1) Europos atminimas ir 2) Demokratinis įsipareigojimas ir piliečių dalyvavimas. Pagal programą taip pat buvo įsteigta [Pilietinio dialogo grupė](#); kuri 2014–2018 m. reguliariai rinkosi su programa, jos įgyvendinimu ir rezultatų sklaida susijusiems klausimams aptarti ir politikos pokyčiams atitinkamose srityse stebėti.

2021 m. balandžio 28 d. Parlamentas ir Taryba priėmė [Reglamentą \(ES\) 2021/692](#), kuriuo nustatoma Piliečių, lygybės, teisių ir vertybių programa, suskirstyta į keturias paprogrames. Trečioji paprogramė vadinasi „Piliečių aktyvumas ir dalyvavimas“ ir pakeičia programą „Europa piliečiams“. Ja siekiama: 1) skatinti piliečių aktyvumą ir dalyvavimą demokratiname Sąjungos gyvenime bei įvairių [valstybių narių](#) piliečių mainus ir 2) didinti jų informuotumą apie bendrą Europos istoriją.

2. [Europos piliečių iniciatyva](#)

Pagal Lisabonos sutartį įsteigta Europos piliečių iniciatyva sustiprina ES piliečių balsą, suteikdama jiems teisę tiesiogiai kreiptis į Komisiją ir siūlyti jai parengti naujas politikos iniciatyvas. Šia iniciatyva siekiama suteikti naują aspektą ES demokratijai, papildyti su Sąjungos pilietybe susijusias teises, išplėsti visuomenės diskusijas ES politikos temomis ir didinti piliečių ir pilietinės visuomenės organizacijų dalyvavimo formuojant šią politiką mastą ir taip padėti kurti tikrą ES viešąją erdvę. 2011 m. Parlamentas ir Taryba priėmė Komisijos pasiūlymą dėl [reglamento](#), kuriuo nustatomos taisyklės ir procedūra, reglamentuojančios Europos piliečių iniciatyvą. Šios taisyklės buvo atnaujintos 2017 m. Komisijai pateikus pasiūlymą, kurį Parlamentas ir Taryba [priėmė](#) 2019 m. balandžio 17 d. Naujos taisyklės įsigaliojo 2020 m. sausio 1 d.

Piliečių iniciatyvos rengėjai turi suburti piliečių komitetą, sudarytą iš mažiausiai septynių ES piliečių, kurie gyvena mažiausiai septyniose skirtingose valstybėse narėse. Šis piliečių komitetas turi užregistruoti savo iniciatyvą Komisijoje ir tada pradėti rinkti piliečių paramos pareiškimus. Komitetas turi per vienus metus surinkti reikalingą parašų skaičių, kurį turi patvirtinti atitinkamų valstybių narių kompetentingos valdžios institucijos. Iki šiol Komisijai pateiktos šešios iniciatyvos. Parlamentas surengė keletą klausymų, kuriuose dalyvavo pirmųjų penkių iniciatyvų atstovai; Komisija atsakė į šias iniciatyvas ir pristatė teises ir politines išvadas.

3. Interneto svetainė „[Ką mano labai daro Europa?](#)“ ir mobilioji programėlė „[Europa tavo delne](#)“

„Ką mano labai daro Europa?“ yra Europos Parlamento sukurta interaktyvi, daugiakalbė interneto svetainė, kurioje galima rasti išsamią informaciją apie ES poveikį piliečių gyvenimui ir vietos bendruomenėms. Naudotojams paprasta rasti konkrečią informaciją apie tai, ką ES daro jų regione, informacijos apie savo profesiją ar

informacijos bet kuria kita susidomėjimą keliančia tema, pavyzdžiui, apie laisvalaikio praleidimo būdus. Pateikta informacijos apie 1 400 vietovių, parengta 1 800 vieno puslapio pranešimų, kuriuos galima skaityti, kuriais galima dalintis ar pakartotinai naudoti. Interneto svetainė sudaryta iš trijų pagrindinių skyrių: 1) „Mano regione“ – šioje skiltyje naudotojai, pasirinkę vietovę, kurioje gyvena ar dirba, gali rasti informacijos apie savo regioną; 2) skiltyje „Mano gyvenime“ naudotojai gali sužinoti, kokią įtaką ES daro tokiems aspektams, kaip šeima, sveikatos priežiūra, kelionės ir socialinės teisės; 3) skyrelyje „Iš arti“ naudotojai gali rasti trumpus informacinius pranešimus apie ES politiką, daugiausia dėmesio skirta viešajai nuomonei ir piliečiams susirūpinimą keliantiems aspektams ir lūkesčiams dėl ES veiksmų. Be to, nemokamoje piliečiams skirtoje mobiliojoje programėlėje „Europa tavo delne“ pateikiama informacija apie ES 24 kalbomis, programėlę galima pritaikyti pagal asmeninius poreikius, joje galima paprastai ieškoti informacijos ir ja dalytis.

4. Kitos ES dalyvaujamosios priemonės

ES dalyvaujamosios priemonės apima portalą: [„Išsakykite savo nuomonę“](#), kuris suteikia galimybę aktyviai dalyvauti formuojant ES politiką, [piliečių dialogus](#) su Komisijos nariais, [ES jaunimo dialogo](#) mechanizmą, kuris yra [2019–2027 m. ES jaunimo strategijos](#) dalis, taip pat kelis [socialinės žiniasklaidos kanalus](#).

EUROPOS PARLAMENTO VAIDMUO

Įsigaliojus Lisabonos sutarčiai labai pasikeitė ES institucijų darbas, sustiprėjo Europos Parlamento vaidmuo ir daugiau dėmesio teko siekti paprasčiau ir demokratiškiau priimančioms sprendimus užtikrinti ES piliečiams naudingus laimėjimus. Parlamentas – kaip tiesiogiai išrinktas ES piliečiams atstovaujantis organas – turi aiškią atsakomybę teikti informaciją apie ES veiksmus, nustatyti piliečiams susirūpinimą keliančius klausimus ir juos spręsti.

Nors atrodo, kad piliečių priklausymo Sąjungai pojūtis sustiprėjo, jis vis dėlto svyruoja, todėl reikia tinkamų ES lygmens komunikacijos strategijų ir politikos. Aktyviai dalyvauti rengiant tokias strategijas ir politiką Parlamentas turi ne tik vykdydamas įsipareigojimus ES piliečiams, bet ir savo paties labui.

Savo pranešimuose ir rezoliucijose Parlamentas nuolat teikia pasiūlymus dėl ES ir jos piliečių santykių gerinimo. Pavyzdžiui, 2010 m. rugsėjo 7 d. [rezoliucijoje](#) dėl viešosios erdvės Europoje kūrimo Parlamentas pasiūlė konkrečių būdų, kaip didinti piliečių dalyvavimą diskusijose Europos Sąjungos temomis, ir pabrėžė, kad geresnė vyriausybė, politinių partijų, universitetų, viešųjų transliuotojų ir ES institucijų komunikacija yra itin svarbi norint sukurti Europos viešąją erdvę. Keli EP nariai taip pat aktyviai dalyvauja diskusijose su piliečiais ir atsako į jų klausimus platformoje [„Diskutuokime apie Europą“](#) (angl. „Debate Europe“).

Parlamentas taip pat parodė didelį susidomėjimą Europos piliečių iniciatyva ir padėjo ją paversti piliečiams paprastesne ir patogesne dalyvaujamosios demokratijos priemone. Pavyzdžiui, Parlamento pasiekė, kad būtų sumažintas mažiausias valstybių narių, iš kurių turi būti pateikti pritarimo pareiškimai, skaičius. Be to, Parlamento dėka visi ES gyventojai, nepriklausomai nuo jų pilietybės, turi teisę pasirašyti Europos piliečių

iniciatyvą. Parlamentas taip pat ne kartą ragino supaprastinti ir suderinti EPI procedūras bei padidinti jų poveikį.

Per savo Multimedijos centro platformą ir spaudos tarnybą Parlamentas taip pat skelbia informaciją ir dokumentus visomis 24 oficialiosiomis ES kalbomis savo interneto svetainėje bei įvairiuose socialinės žiniasklaidos kanaluose. Kadangi žiniasklaidos priemonėms tenka pagrindinis vaidmuo skleidžiant nuomones, Parlamentas remia įvairius žiniasklaidos kanalus ir teikia jiems faktinę informaciją, įrankių ir infrastruktūros, siekdamas padėti informuoti apie jo veiklą.

Be to, piliečiai gali apsilankyti Parlamente (Strasbūre ir Briuselyje), [Parlamentariume](#) (Parlamento lankytojų centre) ir [Europos istorijos namuose](#) (abu pastarieji yra Briuselyje). Kiekvienoje valstybėje narėje Parlamentas turi bent vieną ryšių biurą. Kai kuriuose iš jų taip pat yra lankytojų centrai. Šių ryšių biurų vaidmuo – padėti piliečiams suprasti, kas yra Europos Parlamentas, ką jis veikia ir kokia jo reikšmė, taip pat teikti prie vietos poreikių pritaikytą informacijos centrų paslaugas. Biurai tai daro bendradarbiaudami su piliečiais, suinteresuotaisiais subjektais ir žiniasklaida.

2019 m. Parlamentas piliečiams teikė informaciją apie tų metų Europos Parlamento rinkimus ir jų svarbą ES ateičiai. Taip pat sukurta ir pradėta naudoti 24 kalbomis veikusi platforma [thistimeimvoting.eu](#), rėmusi daugiau kaip 150 000 savanorių visose valstybėse narėse, kurie siekė paskatinti daugiau žmonių dalyvauti rinkimuose. Vėliau platforma buvo pertvarkyta į [„together.europarl.europa.eu“](#) – visos ES bendruomenę, kuri suteikia žmonėms galimybę palaikyti ryšį ir būti informuotiems apie bendruomenės ir Parlamento organizuojamus renginius.

Be to, siekdamas padėti pagilinti žinias apie ES demokratiją ir vertybes, Parlamentas įgyvendina ugdomąsias programas [„Mokyklos – Europos Parlamento ambasadorės“](#) ir „Euroscola“. [Internetinė programa „Euroscola“](#) suteikia galimybę vidurinių mokyklų moksleiviams interaktyviai kaip EP nariai vykdyti ES sprendimų priėmimo procesą. Galiausiai, be interneto svetainės [„Ką mano labui daro Europa?“](#) ir piliečiams skirtos programėlės [„Europa tavo delne“](#), Parlamentas, bendraudamas su piliečiais, naudoja daugybę [socialinės žiniasklaidos platformų](#). Visas galimybes, kurias Parlamentas siūlo jaunimui, galima rasti jo [Jaunimo centro](#) puslapyje.

Katarzyna Anna Iskra
10/2023

